

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 1, Article Number: 1C0371

EDUCATION SCIENCES

Received: October 2010
Accepted: January 2011
Series : 1C
ISSN : 1308-7274
© 2010 www.newwsa.com

Mustafa Kılıç

Abdullah Atli

Inonu University
mkilic@inonu.edu.tr
aatli@inonu.edu.tr
Malatya-Turkey

**İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİM OKULLARINDA YAŞANMIŞ ŞİDDETİN GAZETELERDEKİ
YANSIMALARI**

ÖZET

Bu araştırmada ulusal düzeyde internet üzerinden arşiv taraması yoluyla Akşam, Cumhuriyet, Güneş, Hürriyet, Habertürk, Milliyet, Posta, Radikal, Sabah, Star, Takvim, Türkiye, Vatan, Yenişafak, Zaman; yerel düzeyde ise Malatyahaber ve Malatya Güncel gazeteleri örnekleme oluşturmaktadır. 2000-2009 yılları arasında on yıl içinde ilköğretim ve ortaöğretim okullarında yaşanmış olan ve gazeteye yansıyan 767 şiddet içerikli haber içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Elde edilen bulguların, istatistiksel analizleri SPSS 17 Windows programı kullanılarak yapılmıştır. Değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı Ki-kare analiz tekniği ile test edilmiştir. Yapılan analizler neticesinde elde edilen sonuçlardan bazıları şunlardır: okullarda en fazla şiddet olayı Mayıs (%14.5) ayında görülmektedir. Okullardaki şiddet olaylarında en fazla bıçak, satır vb. kesici aletler (%38.7) kullanılmaktadır. Okullarda genelde bireysel kavgalar (74.7) olmaktadır. Okullardaki şiddetin büyük bir kısmı öğrenciden-öğrenciye (37.9) yönelik olarak görülmektedir. Okuldaki şiddet olaylarının (%60)'ı okul binası içinde gerçekleşmektedir. Elde edilen bulgular ışığında başta okul yöneticileri ile okulda görev yapan rehber öğretmenlere ve velilere yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitimde Şiddet, Okulda Şiddet, Basın, Medya, Gazete

**REFLECTIONS OF TRUE LIFE VIOLENCE EVENTS IN THE PRIMARY AND SECONDARY
SCHOOLS AT THE NEWSPAPERS**

ABSTRACT

By means of archive searching on the internet, Akşam, Cumhuriyet, Güneş, Hürriyet, Habertürk, Milliyet, Posta, Radikal, Sabah, Star, Takvim, Türkiye, Vatan, Yenişafak, Zaman newspapers are selected at the level of national press; Malatyahaber and Malatya Güncel newspaper are selected at the level of local press as sample for this research. 767 violence events occurent at primary and secondary schools through ten years (between 2000-2009) reflected to the newspapers were searched with the content analyze method. All the statistical analyses were conducted using the program of SPSS 17.0 Windows Program. Whether there was significant relations between the variables were tested with the Chi Square analyze technique. Consequences of the analyzes, some of the research findings are: the most school violence events were seen in the month of May (14,5%). Knife, cleave etc. incisory devices (38,7%) were used mostly in the school violence events. Generally individual fights (74,7%) occurred in the schools. A large part of the school violence towards from students to student (37,9%). 60% of the school violence events occurred inside the school building. In the light of findings, suggestions were presented in the first instant for school directors and school counselors and than for parents.

Keywords: Violence in Education, School Violence, Press, Media, Newspaper

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Çeşitli yayınlar incelendiğinde son yıllarda, okullardaki şiddet olaylarının bir artış eğilimi içerisine girdiği ifade edilmektedir (Green ve Robert, 2008; Kızmaz, 2006; Shafii ve Shafii, 2001; Rigby, 2007). Bu kaynaklarda konuya ilişkin olarak okulların güvenli mekânlar olmaktan çıktığı yönündeki bazı iddialar, bu sorunun kaygı verici boyutunu ortaya koyması açısından güncel ve önemli bir durum olarak görülmektedir.

Kimi zaman insan doğasının doğumundan beri bir parçası olarak görülen, kimi zaman ise öğrenilerek insanlığın bir parçası haline geldiği düşünülen şiddet kavramı; bir kişinin ya da grubun elinde bulundurduğu gücü kendine karşı ya da kendisi gibi olmayan bireyleri ya da toplumlara korkutmak, fiziksel olarak zarar vermek, aç bırakmak psikolojik gelişimlerini engellemek hatta öldürmek amacıyla yapılan tüm eylemler olarak tanımlanmaktadır (Hearn, 1998; Mayton, 2009; O'leary ve Maiuro, 2001). Genel olarak şiddet kavramının tanımına paralel olsa da okulda şiddet kavramını Baker (1998) "zorbalıktan adam öldürmeye kadar okul içerisinde gerçekleşen anti-sosyal davranışların tümü" olarak tanımlamaktadır (Akt., Pehlivan, 2008).

Okullardaki şiddetin medyaya yansımaları, ülkemizde olduğu gibi dünyanın birçok ülkesinde toplumsal kaygının oluşumuna sebep olmuştur. Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Eğitim Bakanlığının 1996-1997 yılları arasında yaptığı araştırma sonucunda devlet okullarında 200.000 şiddet olayı meydana gelmiş, bu olaylardan 4,170 cinsel şiddet; 122,650 hırsızlık; 10,950 silahlı kavga; 98,490 ırkçılık ve 187,890 silahsız kavga olduğu kayıtlara geçmiştir (National Center for Education Statistic, 1998).

Çocuklar ve ergenler, yaşamlarının önemli bir kısmını okullarda geçirmektedirler. Bu sebeple, okul bireyin yaşamında sosyalleşme ve toplumsallaşma sürecinde önemli bir yere sahiptir. Diğer bir ifade ile okul, özellikle aile kurumundan sonra, bireylerin toplumsal beklentilere uygun sosyal davranış kazanmalarının ikinci önemli kritik bir yeri olarak ifade edilmektedir. Ne yazık ki çocuk ve ergenlerin zamanlarının çoğunu geçirdikleri okul ortamında şiddet içeren olaylarla sık sık karşılaşmakta ve ciddi bir şekilde etkilenmektedirler (Sprague ve Walker, 2005). Üstün, Yılmaz ve Kırbaş'ın (2006) yaptıkları çalışmada okul çağı ergenlerinin şiddet olaylarıyla en çok karşılaştıkları ilk yer olarak okulları gösterirken ikinci sırada okul dışındaki çevreyi göstermeleri dikkat çekicidir. Yine Karakaya (2008) yaptığı çalışmada öğrencilerin %82,1'nin okulda kavga olaylarına şahit olduklarını ve bu kavgaların %56,9'nun da bıçaklı ve silahlı kavgalar olduğunu belirtmektedir. Bu araştırma bulguları okul çağı çocuk ve ergenleri için görerek model olarak öğrenmenin çok önemli ve kritik olduğu bir dönemde şiddeti en az görmesi gereken yer olan okullarda şiddet olaylarına ciddi bir şekilde maruz kaldığı durumu düşündürücüdür. Aynı şekilde okul çağı çocuk ve ergenleri için öğretmen tutum ve davranışları da çok önemli rol modellerdir. Öğrenciler öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar karşısında ne tür çözüm stratejileri geliştireceklerini dikkatle gözlemlerler. Ancak öğretmenlerin okul içinde öğrencilerle karşılaştıkları sorunları çözmekte fiziksel cezalandırmayı daha çok kullandıkları görülmektedir (Alkan, 2007). Bu da şiddetin benimsenmesini ve yaygınlaşmasını sağlayan bir başka etken olmaktadır.

İlköğretim ve ortaöğretim döneminde okul çağı çocuk ve ergenleri yaş ortalamaları dikkate alındığında kendilerini kanıtlama ve bir kişilik geliştirmek için ciddi çabaların harcandığı bir süreci kapsadığı görülmektedir. Özellikle şiddet içerikli davranışlara kolaylıkla kapılmalarının nedeni öğrencilerin bu dönemde biyolojik ve psikolojik olarak kritik bir geçiş süreci içinde olmalarındandır. Okullarda şiddet eylemlerine hangi öğrencilerin risk grubu içine girdiği ile ilgili araştırmalar yapılmıştır. Bu öğrencilerin genellikle sosyal-ekonomik bakımdan geri kalmış, anne-baba veya her ikisinin bulunmadığı, arkadaşlar,

okul, çevre, aile tutum ve davranışlarındaki farklılıkların bulunduğu, aile içerisinde yeterli sevgi görmemiş, baskı ve şiddete uğramış çocuk ve ergenler oldukları görülmektedir (Conely ve Goldstein, 2004; Deveci, 2008; Shafii ve Shafii, 2001). Amerika'da 1996 yılında şiddet olaylarına karışmış her üç kişiden birinin 12-19 yaşları arasında olmasına ilişkin bulgu ergenlerin okullarda meydana gelen şiddet olaylarında çok ciddi bir risk grubu olduklarını gözler önüne sermektedir (Shafii ve Shafii, 2001)

Üstün, Yılmaz ve Kırbaş (2006), okullarda meydana gelen şiddet olaylarının önde gelen nedenleri olarak; kız arkadaş sorunu, katı öğretmen davranışları, medyanın etkisi, yoksulluk, boş zaman değerlendirme olanaklarının yetersizliği olduğunu belirtmektedir. Bu faktörler içerisinde özellikle "kız arkadaş" veya "sevgili tartışması" çerçevesinde gerçekleşen şiddet olayları son derece dikkat çekicidir.

Kitle iletişim araçlarında şiddet olaylarındaki görünürlük düzeyinin artışı gözlemlenen yanı sıra, şiddet olaylarında bir artma eğiliminin ortaya çıktığı yönünde iddialara da rastlamak mümkündür (Çetin, 1999; Oskay, 1993; Oskay, 1994; Turan, 1996). Ancak, okuldaki şiddet olaylarında ne oranda bir artışın olup olmadığını ortaya koyacak rakamlara veya oranlara sahip olmamakla birlikte okullarımızda, şiddet olaylarının varlığı bilinen bir gerçektir (Kızmaz, 2006; Pehlivan, 2008). Okullarda şiddet olaylarının artmasına paralel olarak medya okulda şiddet içerikli haberleri yaymakla şiddetin artmasına da neden olabilmektedir (Owen ve Owen, 2008; Shafii ve Shafii, 2001; Swearer, Espelage, ve Napolitano, 2009; Rigby, 2007).

Şiddet haberlerinin insanlar için ilgi çekici olduğu ve reyting sağladığından medya patronları tarafından yaygın olarak kabul gören "kan varsa o haber manşete çıkar" düsturu (Halıcı, 2007) okulda şiddet içerikli olayların gazete manşetlerine yansımaları daha çekici kılmaktadır. Medyanın insanlar üzerinde olası olumsuz etkileri üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Aysel'e (1993) göre kitle iletişim araçlarında şiddet içerikli haberlerin kişiler üzerine olumsuz etkisi olmadığı söylemleri günümüzde artık geçerliliğini yitirmiştir. Medyanın insanlar üzerindeki en olumsuz etkilerinden biri de şiddet içerikli haberlerin yaygınlaşması kişiler üzerinde bu olayların sıradanlaşarak kanıksanması riskidir (Miriöğlu, 2007).

Balkıs, Duru ve Buluş'un (2005) ilköğretim öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada öğrencilerin şiddet eğilimleri ile televizyonda şiddet içerikli programları seyretmeleri arasında paralel ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Okul çağı çocuk ve ergenlerinin televizyonda gördükleri ve özdeşim kurdukları film ve dizi karakterlerini rol model almaktadırlar. Yatmaz'ın (2009) yaptığı araştırmada lise öğrencilerinin dizilerdeki kahramanları rol model aldıklarını bunların arasından da en çok "Kurtlar Vadisi" dizisi kahramanı Polat Alemdar'dan etkilendiklerini ve onu "en üst konumda" gördükleri için ona benzemeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Kitle iletişim araçlarının toplumların tutum ve davranışlarını etkili bir şekilde yönlendirme gücüne sahip olduğu bilinen bir gerçektir (İşak, 2008; Shrum, 2004). Bu nedenle öncelikle okullardaki şiddet olaylarının gerek görsel gerekse de yazılı basına yansıtılmasında özen gösterilmesi gerekmektedir.

Medyanın okul çağı çocukları ve ergenleri üzerindeki olumsuz özendirici ve şiddeti sıradanlaştıran etkileri düşünüldüğünde gerek ailelerin gerekse de okul çağı çocuk ve ergenlerin medya okuryazarlığı ile ilgili ihtiyaçlarının tespit edilerek okul öncesinden başlayan bir süreçte bazı dersler içerisinde bu kritik konunun işlenerek çocuk ve ergenlerin korunmaya çalışılması son derece önemlidir (Altun, 2009).

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Ulusal düzeyde en çok okunan on beş ulusal gazete ve araştırmacıların yaşadıkları şehrin en çok okunan yerel gazetelerinde yer alan eğitimde

şiddet haberlerini inceleyen bu araştırma, okullarda şiddet olaylarını ulusal boyutlarda inceleme fırsatı açısından önem taşımaktadır. Bu çerçevede araştırmada;

- Okullardaki şiddet olayları aylara göre farklılık göstermekte midir?
- Okullardaki şiddet olaylarında kullanılan aletlere göre farklılık göstermekte midir?
- Okullardaki şiddet olaylarında bireysel ya da grup olarak kavga oranlarında farklılık göstermekte midir?
- Okul düzeylerine göre şiddet olaylarında farklılık var mıdır?
- Okullardaki şiddet olaylarında şiddetin yönüne göre farklılık göstermekte midir?
- Okullardaki şiddet olaylarının uygulandığı yer ile ilgili farklılık göstermekte midir? Sorularına yanıt aranmıştır.

3. YÖNTEM (METHOD)

- **Evren ve Örneklem:** İlköğretim ve ortaöğretim okullarında şiddet içerikli haberleri inceleyen bu araştırmanın evrenini Türkiye'deki yazılı basın içerisinde yer alan gazeteler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini 2000-2009 yılları arasında yer alan Akşam, Cumhuriyet, Güneş, Hürriyet, Habertürk, Milliyet, Posta, Radikal, Sabah, Star, Takvim, Türkiye, Vatan, Yenişafak, Zaman, Yerel Malatyahaber (www.malatyahaber.com) ve Malatya Güncel (www.malatyaguncel.com) gazeteleri oluşturmuştur. Seçilen gazeteler "ölçüt örneklem" yöntemi temel alınarak belirlenmiştir. Bilindiği üzere bu yöntem literatürde yer almakta olup geniş bir biçimde ve yaygın olarak kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek,1999). Örneklem içerisine alınan gazetelerin belirlenmesinde ortalama traajları açısından yüksek olan ve toplumun tüm kesimlerini yansıtmaları bakımından farklılıklar gösterdiklerinden örnekleme dahil edilmişlerdir.
- **Verilerin Toplanması ve Analizi:** Araştırmada verilerin toplanması amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmada nitel ve nicel içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi metin, kitap, belge vb. malzemenin belli özelliklerinin belirlenmesi amacıyla nicelleştirme ölçülerini önceden geliştirerek, malzemeyi belli beklentiler ışığında incelemektir (Karasar, 1994). Verilerin istatistiksel analizi, bilgisayarda SPSS 17 (Statistical Package for the Social Science; Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi) ile yapılmıştır. Çapraz tablolama ile değişkenler arasındaki ilişkinin sonuçları aynı tablo üzerinde gösterilmiştir. Tablolarda yer alan, satır ve sütun yüzdesi alınarak sunulmuştur. Ayrıca çapraz ilişkinin kurulduğu değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı yani hipotezlerin doğrulanıp doğrulanmadığı Ki-kare analiz tekniği ile elde edilmiştir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMALAR (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

Bu bölümde incelenen gazete haberlerinin analizi sonrasında elde edilen bulgular amaçlar bölümünde yer alan sorulara yönelik cevaplar tablolar halinde ele alınarak tartışılmıştır.

Tablo 1. İlköğretim ve orta öğretim okullarındaki şiddet ile ilgili haberlerin gazetelere göre dağılımı
(Table 1. According to newspapers distribution of news relevant to violence in primary and secondary schools)

	Gazetenin Adı	Haber Sayısı	
		n	%
1	Akşam gazetesi	26	3.4
2	Cumhuriyet gazetesi	27	3.5
3	Güneş gazetesi	31	4.0
4	Habertürk gazetesi	25	3.3
5	Hürriyet gazetesi	39	3.1
6	Milliyet gazetesi	48	6.3
7	Posta gazetesi	15	2.0
8	Radikal gazetesi	51	6.6
9	Sabah gazetesi	50	6.5
10	Star gazetesi	74	9.6
11	Takvim gazetesi	89	11.6
12	Türkiye gazetesi	45	5.9
13	Vatan gazetesi	70	9.1
14	Yenişafak gazetesi	63	8.2
15	Zaman gazetesi	108	14.1
16	Yerel Malatya Haber ve Malatya Güncel gazetesi	6	0.8
	Toplam	767	100

Araştırma kapsamında toplam 15 ulusal 1 yerel gazetede eğitimde şiddet haberleri incelenmiştir. İncelenen toplam haber sayısı 767'dir.

Tablo 2. Gazetelerde farklı aylarda meydana gelen eğitimdeki şiddet olaylarının okul düzeylerine göre dağılımı
(Table 2. According to school levels distribution of violence events in education occurred in different months)

Değişkenler	Seçenek	İlköğretim		Ortaöğretim		Top	
		n	%	n	%	n	%
Aylar	Ocak	29	7.8	23	5.9	2	.8
	Şubat	22	5.9	19	4.8	1	.3
	Mart	45	12.0	48	12.2	3	1.1
	Nisan	46	12.3	46	11.7	2	1.0
	Mayıs	48	12.8	63	16.0	11	4.5
	Haziran	13	3.5	29	7.4	2	.5
	Temmuz	13	3.5	10	2.5	3	.0
	Ağustos	4	1.1	1	0.3	5	.7
	Eylül	28	7.5	27	6.9	5	.2
	Ekim	45	12.0	29	7.4	4	.6
	Kasım	43	11.5	48	12.2	1	.9
Aralık	38	10.2	50	12.7	8	.5	
Toplam		374	100	393	100	67	00

($X^2=16.25$, $sd=11$ $p=.132 > .05$ önemsiz)

Tablo 2'de yer alan veriler incelendiğinde ilköğretim okullarındaki şiddet olaylarının en fazla 48 olay ile (%12.8) Mayıs ayı iken; aynı şekilde ortaöğretim okullarında da en fazla şiddet olayı 63 (%16) ile Mayıs ayı içerisinde olduğu görülmektedir. Mevsimlerin insan üzerinde pek çok fizyolojik ve psikolojik etkisi olduğu bilinmektedir (Adasal, 1977; İkinci, Okanlı ve Gözüağca, 2005). Norveç'te 1991-1997 yılları arasında kayıt altına alınan 82.537 şiddet olayının mevsimsel dağılımı üzerine yapılan araştırma bulguları incelendiğinde, yapılan araştırma bulgusuna paralel

olarak şiddet olayları ilk sırada mayıs ayı (%35.1) ve ikinci sırada da mart ayı (%28.7) olarak görülmüştür (Morken ve Linaker, 2000). Yapılan Kay-kare testi sonucunda gazetelere yansıyan ilköğretim ve ortaöğretim okullarındaki şiddet olayları aylara göre anlamlı fark göstermemektedir ($X^2=16.25$, $p>.05$).

Tablo 3. Gazetelerde yer alan şiddet olaylarında kullanılan aletlerin okul düzeylerine göre dağılımı

(Table 3. According to school levels distribution of devices used in violence events taken part in the newspapers)

Değişkenler	Seçenek	İlköğretim		Ortaöğretim		Top	
		n	%	n	%	n	%
Kullanılan Aletler (Araçlar)	Sözel Saldırı (küfür, kötü söz vb.)	122	32.6	68	17.3	190	24.8
	Fiziksel Saldırı (Yumruk/tokat)	106	28.3	82	20.9	188	24.5
	Kesici Aletler (bıçak,satır vb.)	96	25.7	201	51.1	297	38.7
	Ateşli Silahlar	50	13.4	42	10.7	92	12.0
Toplam		374	100	393	100	767	100

($X^2=55.79$, $sd=3$ $p=.000<.05$ önemli)

Tablo 3'te yer alan veriler incelendiğinde ilköğretim okullarında daha çok sözel şiddet 122 (%32.6); ortaöğretim okullarında ise daha çok bıçak, satır vb., 201 (%51.1) kullanılarak uygulanan şiddet olaylarının yer aldığı görülmektedir. Ülkemizde de çok sayıda öğrencinin yanında kesici alet taşıdığı ve bunları okula götürdükleri bir gerçektir (Kızmaz, 2006).Ergenlik dönemi ile birlikte öğrencilerin bedensel ve fiziksel güce erişmeleri ile birlikte fiziksel güç gerektiren şiddet olaylarına katılmaktadırlar. Okul öğrencilerinin yaşlarının ilerlemesi ile yaralayıcı aletleri daha sık taşımaktadırlar (Shafii ve Shafii, 2001). Kan (1996) yaptığı çalışmada lise öğrencilerinin %20'sinin silah taşıdığını tespit etmiştir. Bunun yanında son yıllarda silah ve bıçak taşımamanın yaş oranlarının düştüğü hatta ilköğretim öğrencilerinin yaş gruplarında silah ve bıçak taşımamanın arttığı görülmektedir (Akt., O'leary ve Maiuro, 2001). Yapılan Kay-kare testi sonucunda gazetelere yansıyan ilköğretim ve ortaöğretim okullarındaki şiddet olaylarında kullanılan aletlere göre anlamlı fark olduğu görülmektedir ($X^2=55.79$, $p<.05$).

Tablo 4. Gazetelerde yer alan eğitimde kavga türlerinin okul düzeylerine göre dağılımı

(Table 4. According to school levels distribution of fights types taken part in the newspapers)

Değişkenler	Seçenek	İlköğretim		Ortaöğretim		Top	
		n	%	n	%	N	%
Kavga Türleri	Bireysel	318	85	255	64.9	573	74.7
	Grup	56	15	138	35.1	194	25.3
Toplam		374	100	393	100	767	100

($X^2=41.14$, $sd=1$ $p=.000<.05$ önemli)

Tablo 4'te yer alan veriler incelendiğinde ilköğretim okullarında bireysel olaylar 318 (%85) ilk sırada yer almaktadır. Aynı şekilde ortaöğretim okullarında meydana gelen şiddet olaylarında da bireysel 255 (%64.9) içerikli şiddet olaylarının ilk sırada yer almasına karşın grup halinde yapılan kavgaların oranının ciddi bir artış gösterdiği görülmektedir. Ortaöğretim okulları öğrencilerinin şiddet içeren olaylarda daha fazla yer aldıkları ve daha çok grup kavgalarında yer aldıkları görülmektedir. Genellikle okullardaki şiddet olaylarına 15-16 yaş grubunda bulunan

ergenler daha fazla karışmaktadır. Sosyalleşme sürecinin hızlı olduğu, kendi kimlik arayışıyla beraber gelen bunalım ve stresle beraber kendisinin ailesi tarafından anlaşılmadığına ilişkin düşünceler ergeni yalnızlaştırmakta ve öfke duygularını kontrol etmede zorlamaktadır (Carroll, Houghton, Durkin, ve Hattie,200;Üstün ve ark., 2006;Yörükoğlu, 1994). Yapılan Kay-kare testi sonucunda gazetelere yansıyan ilköğretim ve ortaöğretim okullarındaki şiddet olaylarında kavga türlerine göre anlamlı fark olduğu görülmektedir ($X^2=41.14$, $p<.05$).

Tablo 5. Gazetelerde yer alan eğitimde şiddet türlerinin okul düzeylerine göre dağılımı

(Table 5. According to school levels distribution of violence in education taken part in the newspapers)

Değişkenler	Seçenek	İlköğretim		Ortaöğretim		Top	
		n	%	n	%	n	%
Şiddet Türleri	Cinsel Saldırganlık	91	24.3	30	7.6	121	15.8
	Sözel Saldırganlık	18	4.8	15	3.8	33	4.3
	Basit Fiziksel Saldırganlık	120	32.1	84	21.4	204	26.6
	Yaralama	98	26.2	186	47.3	284	37.0
	Öldürme	47	12.6	78	19.8	125	16.3
Toplam		374	100	393	100	767	100

$X^2=71.90$, $sd=4$ $p=.000<.05$ önemli)

Tablo 5'te yer alan veriler incelendiğinde ilköğretim okullarında basit fiziksel saldırganlık olayları 120 (%32.1) ilk sırada yer alırken, ortaöğretim okullarında yaralama 186 (%47.3) ilk sırada yer almaktadır. Bu durum öğrencilerin hem duygu durumlarının hem de öfke ve düşmanlıklarının yoğunluk derecesini yansıtmaya açısından ilginç bulunmuştur. Ortaöğretim düzeyinde bulunan öğrencilerin silah, sopa ve bıçak türü aletler kullanarak şiddet olaylarına karışmaları yaralama ile sonuçlanan kavgaların sıklığını arttırmaktadır. Tablo-5'in incelenmesinde dikkati çeken bir diğer bulgu ise ilköğretim öğrencilerinin (%24.3)'ünün cinsel içerikli saldırılara maruz kaldıkları ve henüz beden gelişimlerini tamamlamamış olmalarına rağmen bu çocuklar birer cinsel obje olarak algılanmaları düşündürücü ve korkutucu olarak nitelendirilmiş ve bu durum kültüre özgü olarak görülmüştür. Yapılan Kay-kare testi sonucunda gazetelere yansıyan ilköğretim ve ortaöğretim okullarındaki şiddet olaylarında şiddet türlerine göre anlamlı fark olduğu görülmektedir ($X^2=71.90$, $p<.05$).

Tablo 6. Gazetelerde yer alan eğitimde şiddet olaylarının yönünün okul düzeylerine göre dağılımı

(Table 6. According to school levels distribution of violence in education events' direction taken part in the newspapers)

Değişkenler	Seçenek	İlköğretim		Ortaöğretim		Top	
		n	%	n	%	n	%
Şiddet Yönü	Öğretmenden-Öğretmene	34	9.1	7	1.8	41	5.3
	Öğretmenden-Öğrenciye	132	35.3	70	17.8	202	26.3
	Öğrenciden-Öğretmene	36	9.6	63	16.0	99	12.9
	Öğrenciden-Öğrenciye	102	27.3	189	48.1	291	37.9
	Kendi Tarafından (intihar)	15	4.0	26	6.6	41	5.3
	Diğerlerinden-Öğrenciye	33	8.8	29	7.4	62	8.1
	Veliden- Öğretmene	22	5.9	9	2.3	31	4.0
Toplam		374	100	393	100	767	100

$X^2=78,42$, $sd=6$ $p=.000<.05$ önemli)

Tablo 6'da yer alan veriler incelendiğinde ilköğretim okullarında öğretmenden-öğrenciye şiddet olayları 102 (%35.3) ilk sırada yer alırken ikinci sırada öğrenciden-öğrenciye (%27.3), ortaöğretim okullarında ise öğrenciden-öğrenciye şiddet olaylarının 189 (%48.1) ilk sırada yer alırken ikinci sırada ise öğretmenden-öğrenciye (%17.8) yani ters bir durum gözlenmektedir. Buda bize öğrencilerin yaşları ile birlikte anlayış ve tutumlarının da değiştiğini, buna bağlı olarak öğretmen davranışlarının da değişmekte olduğunu göstermektedir. Bunun yanında öğretmenlerin bu tutumunun altında yatan neden eğitsel bir neden taşısa da günümüz değerleri ile bağdaşmamaktadır. Yapılan Kay-kare testi sonucunda gazetelere yansıyan ilköğretim ve ortaöğretim okullarındaki şiddet olaylarında şiddetin yönüne göre anlamlı fark olduğu görülmektedir ($X^2=78.42$, $p<.05$).

Tablo 7. Gazetelerde yer alan eğitimde şiddet olaylarının uygulandığı yerin okul düzeylerine göre dağılımı

(Tablo 7. According to school levels distribution of violence in education events' occurred places taken part in the newspapers)

Değişkenler	Seçenek	İlköğretim		Ortaöğretim		Top	
		n	%	n	%	n	%
Şiddet Uygulandığı Yer	Okul içi Belirtilmemiş	126	33.7	99	25.2	225	29.3
	Okul Yolu	22	5.9	75	19.1	97	12.6
	Okul Bahçesi	36	9.6	38	9.7	74	9.6
	Tuvalet	19	5.1	6	1.5	25	3.3
	Koridor	13	3.5	23	5.9	36	4.7
	Sınıf	75	20.1	60	15.3	135	17.6
	Öğretmenler Odası	8	2.1	4	1.0	12	1.6
	Müdür veya Müd. Yrd. Odası	26	7.0	16	4.1	42	5.5
Okul Dışı	49	13.1	72	18.3	121	15.8	
Toplam		374	100	393	100	767	100

$X^2=51.104$, $sd=8$ $p=.000<.05$ önemli)

Tablo 7'de yer alan veriler incelendiğinde ilköğretim okullarında okul içinde haberde yeri belirtilmemiş olaylar 126 (%33.7) ilk sırada almaktadır. Aynı şekilde orta öğretim okullarında da ilk sırada okul içi yer belirtilmemiş olayların 99 (%25.2) ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Kartal ve Bilgin (2008) yaptıkları araştırmada öğrenci ve velilerin okulda zorbalığın en çok sınıflarda yapıldığını belirtmişlerdir. Yine Bulut'un (2008) yaptığı araştırmada okullardaki şiddetin en çok kullanıldığı yer olarak ilk sırayı sınıf ve müdür yardımcılarının odası olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Söz konusu araştırma bulgusuna paralel olarak yapılan araştırmada da şiddet olaylarının daha çok okul içinde özellikle de sınıflarda olduğu görülmektedir. Yapılan Kay-kare testi sonucunda gazetelere yansıyan ilköğretim ve ortaöğretim okullarındaki şiddet olaylarında şiddetin uygulandığı yere göre anlamlı fark olduğu görülmektedir ($X^2=51.104$, $p<.05$).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RE COMMENDATIONS)

- İncelenen gazete haberlerinde okullardaki şiddet olaylarının en çok mayıs ayında gerçekleştiği görülmektedir. Yıl boyunca derslerin yoğunluğundan yorulmuş, yazın gelmesi ile beraber sınıflarda ders dinlemenin zorlaştığı mayıs ayının öğrencilerin öfkelerini kontrol etmelerinde zorlandıkları bir dönem olarak düşünülmektedir. Ülkemizde karasal bir iklimin hakim sürmesi ve yazların sıcak ve kurak geçmesi yeni yetişen nesli daha çok etkilediği düşünülmektedir. Bu dönemde öğrencilerin rahatlamalarını sağlayacak sosyal ve kültürel aktivitelerin çoğaltılması özellikle bedenlerini kullanarak yılın

stres ve yorgunluklarını atacakları aktivitelerin düzenlenmesi önemlidir. Ayrıca Mayıs ayı ile birlikte öğrencilerin karnelerindeki notlarının belirginleşmeye başlaması özellikle ailelerinin beklentilerini karşılayamayan öğrenciler için daha da zor olabilmektedir. Bundan dolayı ders notları zayıf olan öğrenciler ve aileleri okul rehberlik servisinde gerek bireysel danışma gerekse de konferans şeklinde bilgilendirmeler yaparak doğabilecek olası olumsuzlukları gidermesi açısından önemlidir.

- İncelenen gazete haberlerinde ilköğretimlerde daha çok sözel şiddetin uygulandığı görülmüştür. İlköğretim öğrencileri için öğretmenleri, aileleri ve arkadaşları tarafından uygulanacak sözel şiddetin benlik saygılarını düşüreceği bilinen bir gerçektir. İlköğretim çağında bulunan öğrencilere olumlu ve katkı sağlayacak iletişim kurma becerilerini geliştirmek amaçlı okul rehberlik servisinde öğretmen ve anne-babalara yönelik konferanslar düzenlenmelidir. Özellikle rehber öğretmenler tarafından akranların birbirileri ile yaşayacakları problemlerin çözümünde ne tür öğrencilerin ne tür stratejiler kullanacaklarına ilişkin grup rehberliği çalışmaları düzenlenmelidir. Ortaöğretim öğrencilerinin kavgalarda daha çok bıçak satır ve silah kullandıkları görülmektedir. Okullara bu tür aletlerin getirilmesinin engellenmesine yönelik liselerde okul girişlerinde mekanik arama aletleri ile aramalar imkânlar ölçüsünde yapılmalıdır.
- İlköğretim ve ortaöğretim okullarında daha çok bireysel kavgalar ilk sırada yer almaktadır. Ancak ortaöğretim okullarında grup kavgalarının önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Ortaöğretim öğrencilerinin arkadaş gruplarına özel anlamlar yükledikleri, kendileri heyecan verici riskli eylemlere girişme eğilimlerinin yüksek olduğu bilinmektedir. Bu nedenle özellikle ortaöğretimde çalışan öğretmenler ile ailelerin ergenlik dönemi arkadaşlık ilişkileri ve olası riskleri konusunda bilgilendirilmeleri gerekmektedir. Sınıflarda derse giren öğretmenlerin riskli davranışlar sergileyen arkadaşlık gruplarını gözlemleyerek okul rehberlik servisine bilgi vermesi olası olumsuzlukların azaltılmasında etkili olacaktır.
- Şiddet türlerinin okul düzeylerine göre farklılık göstermektedir. Bu nedenle okul düzeylerine göre görülme olasılığı yüksek olan şiddet türlerine ilişkin okul idarecilerinin ve öğretmenlerinin bilgilendirilmesi gerekmektedir. Örneğin gazete haberleri incelendiğinde cinsel saldırganlığın daha çok ilköğretim okullarında görülmesi bu tür şiddet eylemlerine ilköğretim okul idarelerinin ve rehberlik servislerinin daha duyarlı olması gerçeğini zorunlu kılmaktadır.
- İlköğretim okullarında daha çok öğretmenden-öğrenciye şiddet olayları görülürken ortaöğretim okullarında öğrenciden-öğrenciye şiddet olayları görülmektedir. Buda bize geleneksel eğitim anlayışının halen sürdüğünü göstermektedir. Bu nedenle ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin etkili sınıf yönetimi ve öfke ile baş etme stratejileri konusunda bilgi ve beceri kazanacak çalışmalar düzenlenmelidir. Ortaöğretim okullarında ise genellikle akranlar birbirlerine şiddet uygulamaktadırlar. Ortaöğretimde okuyan ergenlerin akranları ile etkili iletişim ve öfke kontrolü ile ilgili grup rehberliği çalışmalarına daha fazla yer verilmesi gerekmektedir.
- İncelenen gazete haberlerinde okullardaki şiddet olaylarının büyük bir kısmının okul binası içinde (%71.6) gerçekleştiği görülmektedir. Bu da okul binasının güvenliğinin arttırılmasını zorunlu kılmaktadır. Okul içinde yeterli güvenlik önlemlerinin alınması birçok istenmeyen olayı engelleyecektir. Mevcut sistemde okul binası içinde öğrenci güvenliğinden birinci derecede sorumlu olanların nöbetçi

öğretmenlerdir. Nöbetçi öğretmenlerin nöbet görevlerini yerine getirmede kalabalık okullarda sorunlar yaşandığı bilinmektedir. Bu nedenle okul polisi uygulamasının etkinliğinin artırılması ve nöbetçi öğretmen ve yöneticilerin daha dikkatli davranmasını gerektirmektedir.

KAYNAKÇA (REFERENCES)

1. Adasal, R., (1977). Normal ve Anormal Yönleriyle Yeni Medikal Psikoloji.İstanbul: Nimetoğlu Yayınları
2. Alkan, H.B., (2007). İlköğretim Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlarla Baş Etme Yöntemleri ve Okulda Şiddet. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
3. Altun, A., (2009).Eğitim Bilim Açısından Seçmeli Medya Okuryazarlığı Dersi Programına Eleştirel Bir Yaklaşım. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:10,Sayı: 3,ss:97-109
4. Balkıs, M., Duru, E. ve Buluş, M., (2005). Şiddete Yönelik Tutumların Özyeterlilik, Medya, Şiddete Yönelik İnanç, Arkadaş Grubu ve Okula Bağlılık Duygusu ile İlişkisi. Ege Eğitim Dergisi, Cilt:6, Sayı: 2, ss: 81-97.
5. Bulut, S., (2008). Öğretmenlerden Öğrenciye Yönelik Olan Fiziksel Şiddet: Nicel Bir Araştırma. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:10, Sayı:1, ss: 105-118.
6. Carroll, A., Houghton, S., Durkin, K., and Hattie, J.A., (2009). Adolescent Reputations and Risk. New York: Springer Publishing Company, Inc.
7. Conoley, J.C. and Goldstein, P.A., (2004). School Violence Intervention. New York: The Guilford Press.
8. Çetin, Z., (1999). Kitle İletişim Araçları ve Şiddet. Marmara İletişim Dergisi, Sayı: 21
9. Deveci, H., Karadağ, R. ve Yılmaz, F., (2008). İlköğretim Öğrencilerinin Şiddet Algıları. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:7, Sayı:24:ss:351-368
10. Ekinci, M., Okanlı, A. ve Gözüağca, D., (2005). Mevsimsel Depresyonlar ve Başetme Yolları. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, Cilt:8, Sayı:1, ss:109-112
11. Green, D.L. and Roberts, A.R., (2008). Helping Victims of Violent Crime. New York: Springer Publishing Company, Inc.
12. Halıcı, C., (2007). Gazete Haberlerinde Kadına Yönelik Şiddet: Posta Ve Takvim Gazetelerinde Kadına Yönelik Şiddet Haberleri Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Eskişehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
13. Hearn, J., (1998).The Violences of Men. London: SAGE Publications Ltd.
14. İşak, K.B., (2008). Hürriyet Gazetesi'nde Sağlık Haberciliği Konusunda Bir İçerik Analizi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
15. Karakaya, E., (2008). Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerinin, Şiddet Eğilimlerinin Çok Yönlü Olarak Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.İstanbul:Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
16. Karasar, N., (1994). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
17. Kartal, H. ve Bilgin, A., (2008). Öğrenci, Veli ve Öğretmen Gözüyle İlköğretim Okullarında Yaşanan Zorbalık. İlköğretim Online, Cilt:7,Sayı:2,ss:485-495.
18. Kızmaz, Z., (2006). Okullardaki Şiddet Davranışının Kaynakları Üzerine Kuramsal Bir Yaklaşım. C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi,Cilt:30, Sayı:1,ss: 47-70.

19. Mayton, D.M., (2009). Nonviolence and Peace Psychology. New York: Springer Publishing Company, Inc.
20. Mirioğlu, M. (2007). Futbol Haberlerinin Sunumunda Şiddet: Hürriyet, Zaman Ve Birgün Gazetelerinde Futbol Sunumlarının Analizi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
21. Morken, G. ve Linaker, O.M., (2000). Seasonal Variation of Violence in Norway. American Psychiatric Association.157, pp:1674-1678
22. National Center for Education Statistic (1998). Violence and Discipline problems in U.S. Public School. Office of Educational Research and Improvement.
23. O'Leary, K.D. and Maiuro, R.D., (2001). Psychological Abuse in Violent Domestic Relations. New York: Springer Publishing Company, Inc.
24. Oskay, Ü., (1993). Kitle İletişiminin Kültürel İşlevleri. İstanbul: Der Yayınları.
25. Owen, F.K. ve Owen, D.W., (2007). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.
26. Üstün, A., Yılmaz, M. ve Kırbaş, Ş., (2006). Ortaöğretimde Gençleri Şiddete Yönelten Nedenler Ve Çözüm Önerileri: Amasya İli Örneği. AÜ. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:1, Cilt:1, ss: 37-53
27. Pehlivan, M., (2008). İstanbul İli Kadıköy İlçesi Liselerindeki Okul İçi Şiddet Algısı ve Şiddete Karsı Alınan Önlemler İlişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul:Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
28. Rigby, K., (2007). Bullying in Schools: and What to Do About It. Australia: ACER Press.
29. Shafii, M. and Shafii, S.L., (2001). School Violence. London: American Psychiatric Publishing. Inc.
30. Shrum, L.J., (2004). The Psychology Of Entertainment Media. London: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
31. Sprague, J.R. and Walker, H.M., (2005). Safe and Healthy Schools. New York: The Guilford Press.
32. Swearer, S.M., Espelage, D.L. and Napolitano, S.A., (2009). Bullying Prevention and Intervention. New York: The Guilford Press.
33. Turan, E., (1996). Ekranaltı Çocukları. İstanbul: İrfan Yayıncılık.
34. Yörükoğlu, A., (1994). Çocuk Ruh Sağlığı. İstanbul: Özgür Yayın Dağıtım Ltd.